

Adrodd i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	12 Rhagfyr 2022
Swyddog Arweiniol	Dawn Docx, Prif Swyddog Tân
Swyddog Cyswllt	Shân Morris, Prif Swyddog Cynorthwyol
Pwnc	Lleihau Galwadau Diangen

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl ar gyfer yr adolygiad thematig eleni sy'n cael ei gynnal gan Archwilio Cymru.

ARGYMHELLIAD

- 2 Bod Aelodau'n nodi:
 - (i) Pwrpas yr adolygiad;
 - (ii) Y prif gwestiynau y mae'r adolygiad yn ceisio'u hateb; a'r
 - (iii) amserlenni ar gyfer yr adolygiad.

CEFNDIR

- 3 Bydd yr adolygiad perfformiad ar gyfer 2022-23 o Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) a gynhelir gan Archwilio Cymru, yn canolbwyntio ar y cynnydd a wnaed i leihau ac atal galwadau tân diangen.
- 4 Cynhelir yr adolygiad i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adrannau 17 a 41 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae hefyd yn llywio archwiliad a wnaed gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- 5 Mae galwad diangen yn cael ei ddiffinio fel digwyddiad lle mae criw tân ac achub yn mynychu digwyddiad gan gredu bod tân, ond yn darganfod ar ôl cyrraedd nad oes unrhyw achos o dân yno nac wedi bod yno.
- 6 Pwrpas yr adolygiad gan Archwilio Cymru, yw rhoi sicrwydd i bobl Cymru, Llywodraeth Cymru a'r Awdurdod bod digon o gynnydd yn cael ei wneud o ran lleihau galwadau diangen a'r costau sy'n gysylltiedig â nhw, yn bennaf mewn adeiladau annomestig (nid mewn tai neu gartrefi). Bydd hefyd yn nodi arferion da i weld buddion ehangach, fel lleihau allyriadau carbon.

GWYBODAETH

- 7 Ers 2009, mae'n ofynnol i bob Awdurdod Tân ac Achub gofnodi'r digwyddiadau y maent yn eu mynychu drwy'r System Cofnodi Digwyddiadau ar-lein (IRS). Mae hyn yn cynnwys galwadau diangen, sy'n cael eu categoreiddio'n dri is-gategori:
- oherwydd cyfarpar - lle mae larwm neu offer diffodd tân yn actifadu mewn camgymeriad, gan gynnwys actifadu damweiniol gan bobl;
 - bwriad da - lle mae person yn credu mewn ffydd dda bod angen y Gwasanaeth Tân ac Achub; a
 - maleisus - lle mae person yn gwneud galwad bwriadol lle nad oes achos o dân.
- 8 I raddau helaeth, bydd yr adolygiad gan Archwilio Cymru yn cynnwys adolygiadau ar ddogfennau a chyfweliadau a bydd yn ceisio dod i benderfyniad a yw'r Awdurdod yn gwneud popeth yn ei allu i leihau'r achosion a'r ymatebion i alwadau diangen annomestig drwy nodi os:
- oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth dda o leoliadau, achosion ac effeithiau larymau tân mewn safleoedd annomestig;
 - oes gan yr Awdurdod gynllun neu strategaeth glir a phriodol ar gyfer mynd i'r afael â galwadau diangen sy'n ystyried y risg a thystiolaeth addas;
 - yw'r Awdurdod yn gwerthuso ac yn monitro perfformiad yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod larymau tân yn lleihau; ac
 - os yw'r Awdurdod wedi lleihau faint o alwadau tân y mae'n ymateb iddynt mewn safle annomestig.
- 9 Bydd manteision arfaethedig yr adolygiad yn rhoi sicrwydd bod gan yr Awdurdod strategaeth briodol ar waith i leihau galwadau diangen mewn adeiladau annomestig, bod gwerth am arian yn cael ei sicrhau wrth ddefnyddio adnoddau ac yn rhoi cipolwg ar gyfleoedd i wella.
- 10 Disgwylir y bydd rhai o'r manteision a fydd yn codi wrth ymgymryd â'r adolygiad eisoes wedi'u gweld yng Ngogledd Cymru, ar ôl i'r Awdurdod gymeradwyo newid ym mhresenoldeb Gwasanaeth Tân ac Achub y Gogledd (y Gwasanaeth) i alwadau diangen mewn safleoedd annomestig yn 2004.
- 11 Mae'r weithdrefn sydd ar waith yng ngogledd Cymru ar hyn o bryd ar gyfer ymateb i alwadau tân yn nodi na fydd y Gwasanaeth yn ymateb i alwadau tân diangen mewn adeiladau annomestig oni bai bod tân wedi ei gadarnhau mewn galwad 999, gyda rhai adeiladau wedi ei heithrio o'r weithdrefn hon. Er bod y drefn hon wedi'i hadnewyddu yn ddiweddar, rhagwelir y gall fod cyfleoedd i fireinio'r weithdrefn ymhellach ar ôl gweld argymhellion yr adolygiad.

- 12 Mae amserlen arfaethedig yr adolygiad yn cychwyn o fis Gorffennaf 2022, gyda chyfweiliadau'n cael eu cynnal i aelodau, staff sy'n gweithio mewn amrywiaeth o rolau a phartneriaid allweddol yn ystod mis Hydref 2022 - Ionawr 2023. Y disgwyl yw y bydd swyddogion yn derbyn adborth drafft yn ystod mis Ionawr 2023, a bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod yn ystod mis Mawrth 2023.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adolygiad yn llywio archwiliad a wnaed gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
Cyllideb	Nid oes unrhyw ofynion cyllideb wedi'u nodi ar gyfer cynnal yr adolygiad.
Cyfreithiol	Mae'r adolygiad yn helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adrannau 17 a 41 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.
Staffio	Bydd yr adolygiad yn cynnwys cyfweiliadau ag Aelodau a staff mewn gwahanol rolau yn y Gwasanaeth, a allai gael effaith arnynt i gyflawni eu swyddi er bod hyn yn debygol o fod yn effaith fach iawn. Bydd ceisiadau am wybodaeth a data gan Archwilio Cymru yn cael eu hwyluso gan y swyddog cyswllt ac aelodau o Dîm Cynllunio Corfforaethol y Gwasanaeth.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Mae Briff y Prosiect ar gael yn Gymraeg a Saesneg ac mae Archwilwyr yn fodlon cynnal y cyfweiliadau yn Gymraeg ac yn Saesneg.
Risgiau	Nid oes rhai wedi'u nodi.